

PINZELLADA CULTURAL RELACIONADA AMB EL

12ª Etapa: Vallfogona de Ripollès - Sant Pau de Segúries

L'ABAT OLIBA I EL MONESTIR DE SANT JOAN DE LES ABADESSES

En el full que en diem Pinzellada Cultural relacionat amb la primera etapa d'aquest camí del dia 1 de desembre de 2013 ja es va fer un esbós de la història de l'Abat Oliba, tan sols recordarem que aquest personatge era fill del Comte Oliba Cabreta i de la comtessa Ermengarda i besnét de Guifré el Pilós, es creu que va néixer a Besalú vers l'any 971 i va morir en el monestir de Sant Miquel de Cuixà (Conflent) el 1046, tindria uns 75 anys. L'agost de 1002, quan tenia 31 anys, renuncià als comtats, cedint el comtat de Ripoll al seu germà Bernat i el de Berga a Guifré, i ingressà a l'ordre benedictina en el monestir de Santa Maria de Ripoll.

El monestir de Sant Joan de les Abadesses fou una fundació personal del comte Guifré el Pilós, que el 885 creà un nou cenobi prop del Monestir de Santa Maria de Ripoll, per a una comunitat de monges benedictines. La primera abadessa fou Emma, filla de Guifré. El 1017, però, la comunitat fou dissolta, amb l'acusació de dur una vida disbauxada (que la llegenda relaciona amb el mític comte Arnau). Hi fou instaurada una comunitat de canonges, fins que el monestir fou cedit a l'abadia benedictina de Sant Víctor de Marsella, que hi tornà a instal·lar una comunitat de monges (1098). Amb tot, els canonges, sota la protecció del bisbe de Vic i de la regla augustiniana reeixiren a instal·lar-s'hi definitivament el 1114 i hi restaren fins al 1484. D'aquesta data fins al 1581, el monestir fou regit per bisbes i cardenals forasters i el 1592, el Papa Climent

VIII, en suprimir les canòniques regulars agustines de Catalunya i Rosselló, erigí en col·legiata secular, suprimida pel Concordat de 1856. L'església romànica, que perdura en part refeta després del terratrèmol de 1428, fou renovada a partir de 1130 i consagrada el 1150.

La relació de l'abat Oliba amb el Monestir de Sant Joan de les Abadesses no va ser directe, ja que pertanyia a una ordre femenina, però sí que resultà molt important pels fets que se'n derivaren: la desaparició de la comunitat femenina de Sant Joan i la creació del bisbat efímer de Besalú.

Com ja hem dit el 1017 es produí la fi de la comunitat femenina, l'abat Oliba va ser un dels personatges que va presentar una acusació al Papa Benet VIII dient que l'abadessa i les monges feien ús d'una conducta immoral i escandalosa.

L'església del monestir de Sant Joan de les Abadesses, concebuda com un edifici de tres naus, amb transsepte, i una àmplia capçalera amb absis, girola i capelles radials, segueix una estructura usual a França i especialment de les anomenades esglésies de peregrinació. El pla, però, no es dugué a terme i l'església té únicament una nau molt curta, de manera que a la pràctica esdevé un edifici de creu grega. Els absis són decorats interna i externament per arcuacions i columnetes formant una estructura de dos pisos. El terratrèmol de 1428 afectà la capçalera, que ja no fou reconstruïda a la manera original.

Un senzill claustre d'estil gòtic, iniciat el 1442 pels artistes Joan de Bar i Joan de Girard, i algunes arcades de l'anterior claustre romànic completen el conjunt. Entre l'església i el claustre trobem la capella dels Dolors (o del Santíssim), d'època barroca, amb cúpula i elements decoratius del tallista Josep Moretó, l'obra del qual (1710) fou continuada pel seu germà Jacint (1714).

És notable el grup escultòric del Davallament o Santíssim Misteri (acabat el 1251), únic al món romànic: es tracta d'una talla en fusta de cirerer, perfectament conservada, on es representa el davallament de Jesús de la creu amb enormes dimensions i un nombre inusualment alt de figures que acompanyen el Crist.